

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року: Електронний ресурс: [Режим допуску]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print1477893488534778>.
2. Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) від 01 січня 1994 року: Електронний ресурс: [Режим допуску]: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_920/print1477896501711864.
3. І.С. Канзафарова Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин: Електронний ресурс: [Режим допуску]: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4210/1/%D0%A1.%20320-323.pdf>.
4. Постанова Вищого господарського суду України від 30 березня 2016 року: Електронний ресурс: [Режим доступу]: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56843071>.
5. Постанова Вищого господарського суду України від 21 жовтня 2016 року: Електронний ресурс: [Режим доступу]: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52672037>.
6. Шмиттгофф К. Экспорт: право и практика международной торговли. – М.: Юрид. лит., 1993. – 512 с.
7. Прокопенко В.В. Науково-практичний коментар до ст.652 Цивільного кодексу України: Електронний ресурс: [Режим доступу]: <http://jurists.org.ua/civil-law/3247-naukovo-praktichniy-komentar-do-st-652-civlnogo-kodeksu-ukrayini.html>.

Трофімчук Т.І.*студентка;***Жарлінська Р.Г.***кандидат економічних наук, доцент,**Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова***МЕДИЧНА ПОСЛУГА: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ТРАКТУВАННЯ**

Нині сфера охорони здоров'я України перебуває під впливом докорінних трансформаційних змін. Одним із основних напрямків реформування галузі є впровадження загальнообов'язкового медичного страхування, відповідно до якого відносини між пацієнтами та представниками системи охорони здоров'я поступово наблизатимуться до ринкових. На даний момент на розгляд Верховної Ради внесений проект Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування».

За вищезгаданих умов у вжиток входить термін «медична послуга», який останнім часом все частіше використовується медичними спеціалістами та управлінцями сфери охорони здоров'я. Велика кількість вітчизняних та закордонних дослідників та законодавців намагалися власноруч визначити сутність цього поняття. У Рішенні Конституційного Суду України № 10-рп/2002 від 29 травня 2002 р. у справі про безоплатну медичну допомогу також наголошується про важливість правильного визначення поняття «медична послуга» [1]. Однак досі в Україні законодавчо не визначено значення дефініції «медична послуга», а також немає єдиної думки щодо співвідношення даного поняття з іншим – «медичною допомогою». Саме тому ми поставили собі за мету з'ясувати сутність поняття «медична послуга», провести аналіз наведених різними авторами варіантів тлумачення цього поняття, визначити місце даного поняття у контексті реформи охорони здоров'я щодо впровадження загальнообов'язкового медичного страхування.

На даний момент в Україні не прийнятий єдиний зведений спеціалізований нормативно-правий акт (наприклад, Медичний кодекс), тому, враховуючи договірний характер відносин щодо надання медичних послуг, більшість практичних питань вирішується згідно з положеннями Цивільного кодексу України (ЦК України). Але ЦК України в системі договірних зобов'язань не передбачає надання власне медичних послуг як окремого різновиду договору.

Перш ніж перейти до з'ясування визначення «медична послуга», необхідно визначити поняття «послуги» як такої. Відповідно до ст. 177 ЦК України, послуга – це певне благо, яке споживається в процесі вивчення певної дії або в процесі здійснення певної діяльності [2]. Крім того, тлумачення послуги зустрічається і в інших нормативно-правових актах. Зокрема, відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів», під послугою розуміють діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб [3].

В межах цивільного права послуга традиційно визначається як певне нематеріальне благо, яке надається однією особою (виконавцем) і споживається іншою особою (замовником) у процесі вчинення виконавцем певних дій або здійснення певної діяльності. Загальними ознаками послуги є: її невідчутність, надання послуги особисто виконавцем, одночасність надання і споживання послуги, відсутність матеріалізованого результату.

Але ж медична послуга – це особливий різновид послуг, оскільки вона на пряму пов'язана з охороною найважливішої цінності – здоров'я людини, а тому вимагає й окремого, відмінного від загального визначення.

Через відсутність у законодавстві України офіційного визначення поняття «медичної послуги», деякі науковці спробували надати власні визначення. Так, Н. Гайдай утотожнює «медичну послугу» з терміном «медична допомога», зазначаючи, що і одне, і інше є медичною діяльністю, під якою розуміють комплекс заходів, що здійснюються в межах профілактики, діагностики, лікування та реабілітації пацієнта. М.М. Шутов під медичною послугою розуміє «дії медичного персоналу по задоволенню насущних потреб пацієнтів у відновленні і підтримці здоров'я» [4, с. 286].

Інші праводослідники визначають медичну послугу як захід або комплекс заходів, що виходять за межі визначеної лікарем медичної допомоги та надаються за бажанням фізичної особи або на замовлення юридичної особи за відповідну оплату.

Вперше на правових засадах термін «медична послуга» зустрічається в проекті Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування». У цьому Законі під медичною послугою розуміють «будь-яку дію або сукупність дій суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я, спрямовану на профілактику, діагностику, лікування, реабілітацію, яка має самостійне значення і використовується як основа для планування обсягу і вартості медичної допомоги» [5].

Досліджуючи тлумачення дефініції «медична послуга» у світовій практиці, було встановлено, що не існує однозначних підходів щодо визначення даного терміну. Наприклад, згідно із законодавством Російської Федерації медична

послуга – «захід або комплекс заходів, які спрямовані на профілактику захворювань, їх діагностику та лікування, що мають самостійне завершене значення і певну вартість» [6]. У глосарії «Качество медицинской помощи», що виданий комітетом охорони здоров'я Російсько-Американської міжурядової комісії з економічного та технологічного співробітництва (1999 р.), термін «медична послуга» тлумачиться як окремий елемент медичної допомоги і результат діяльності осіб та закладів, що надають медичну допомогу. У Глосарії термінів з медико-санітарної допомоги Європейського регіонального бюро ВООЗ (Копенгаген, 1976), медична послуга – «дії медичних працівників, які мають профілактичну, діагностичну, лікувальну або реабілітаційну спрямованість по відношенню до конкретної людини».

З позицій маркетингу медичну послугу можна розглядати як послугу лікувально-профілактичного характеру, в основі якої лежить медична допомога відповідно до чинних медичних стандартів, підкріплена системою конкурентних переваг [7].

Існує ряд ознак, що вирізняє медичну послугу серед інших видів послуг. Перш за все, це її об'єкт, а саме – організм людини. Відносини з надання медичних послуг характеризуються також особливим суб'єктним складом, де безпосереднім надавачем послуг виступає лікар, тобто особа, яка має відповідну освіту і працює в закладі охорони здоров'я чи є фізичною особою-підприємцем, і пацієнт – отримувач послуг, тобто виключно фізична особа, яка потребує кваліфікованої медичної допомоги і звернулась по неї до медичного закладу (приватного лікаря). Крім того, медична послуга має певну вартість, яка оплачується її споживачем (фізичною особою), організацією чи державою. Оскільки медична послуга має вартість, то вона може надаватися тільки суб'єктом господарювання, який має на це дозвіл відповідно до чинного законодавства – наявність ліцензії, державної реєстрації та ін. Однією із суттєвих особливостей медичної послуги є і те, що вона надається тільки на підставі договору.

Медична послуга не підлягає повній стандартизації, тому що характер самих дій суб'єкта надання медичної послуги може істотно відрізнитися у залежності від багатьох факторів (задавленості хвороби, віку пацієнта, особливостей анатомічної будови його тіла тощо), які не можна заздалегідь повністю передбачити жодними стандартами чи нормативами, затвердженими МОЗ України. У більшості випадків надавач медичних послуг не може гарантувати пацієнтові досягнення певного бажаного позитивного результату – наприклад, повного одужання хворого з онкопатологією. Однак навіть негативний результат лікування не скасовує сам факт надання медичних послуг. Частіше всього бажаний для пацієнта результат лікування перебуває за рамками договору про надання медичних послуг.

Отже, спираючись на подані визначення, зробимо висновки:

1. До сьогодні у нашій державі поняття «медична послуга» не має офіційно закріплених тлумачень в нормативно-правових актах. Відсутнє дане визначення і в Основах законодавства України про охорону здоров'я. В літературі існує безліч підходів різних науковців щодо визначення поняття «медичної послуги», але всі вони не є досконалими.

2. Медична послуга не можна прирівнюватись за значенням до медичної допомоги, оскільки, з одного боку, медична послуга є частиною медичної

допомоги, а з іншого – медична допомога є основою медичної послуги. Крім того, ці дві дефініції по-різному трактуються і самими дослідниками: в одному випадку як синоніми, в іншому – як антоніми чи як частина одна одної.

3. Проаналізувавши визначення «медичної послуги», надане різними авторами, закордонними законодавчими актами, можна узагальнити, що медичною послугою називають діяльність послугонадавача (лікаря) щодо профілактики, діагностики, лікування хвороб, а також реабілітації послугоотримувача (пацієнта) з метою підтримання і покращення його здоров'я, а її результат не має конкретного матеріального втілення.

Список використаних джерел:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України № 10-рп/2002 від 29 травня 2002 р., Справа № 1-13/2002 [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV.
3. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. № 1023-XII.
4. Шутов М. М. Економіка та менеджмент охорони здоров'я: регіональний аспект / М. М. Шутов. – Харків: Основа, 2000. – 365 с.
5. Проект Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні» № 4981-2 від 02.08.2016.
6. Приложение к приказу Министерства здравоохранения РФ и федерального фонда ОМС от 19.01.98 № 12/2 «Основные положения стандартизации в здравоохранении» [Електронний ресурс]: http://www.ctmed.ru/DICOM_HL7/mz12_98.html
7. Сутність поняття «медична послуга» з позицій маркетингу / М. Артюхіна, О. Кратт // Економічний аналіз. – 2012. – Т. 10(2). – С. 194-196.